

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Theodōritu Episkopu Kyru Kai Eyagriu Scholastiku
Ekklesiastikē Istorìa, Eklogai Apo Tōn Istorion
Philostorgiu Kai Theodōru**

Theodoretus <Cyrrhensis>

Mogvntiae, 1679

XXIV. De Iberorum conversione ad fidem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14162

τὴν θεοσδοχῶν χάριν. Δποστολικαῖς γ' κεχρη-
 μένθ' θαυματουργίαις, τὰς ἀνυλῆγ' ἐν τοῖς λό-
 γοις πῆρω μένεις ἐθήρευε. Ἐ ἡ τερατουργία μαρ-
 τυροῦσα τοῖς λεγομένοις, παμπόλλας κατ'
 ἑκάστην ἡμέραν ἐζώγραφ.

A Divina adjuvante gratia studiose exco-
 luit. Apostolicis enim miraculis editis,
 eos, qui doctrinae suae contradicerent,
 capiebat: & signorum efficacia dictis il-
 lius fidem atq; auctoritatem adstruens,
 plurimos quotidie lucrabatur.

Κεφ. κδ'.

Περὶ τῆς ἰσχυρῆς τὴν ἰουδαίαν ποδηγίας.

ΙΝδῶν μὲν ἐν ὄφρα μὲν ἔτι πρὸς θεογνω-
 σίαν ἐχέον ποδηγός. Ἰβηρας δ' ἔτι τὸν αὐτὸν
 χρόνον, γυνὴ δ' οὐαλωτ' πρὸς τὴν ἀλή-
 θειαν ἐξενάγησεν αὐτὴν ὑπερσευχῆ μὲν ἐ-
 χεῖτο δὲ ἰλιωκεῖ. ἐννὴ δ' ἰλιωκεῖ κ' ἰσχυρὴν μα-
 λακῆ, σάκκ' ἐπὶ τῆ δ' ἀπέδ' ἐ καθηπλωμέ-
 ν' πευφλῶ δ' ἀκραι τὴν νησιάν ἐνόμιζεν.
 ἔσθ' ὁ πόν' ἰλὼν ἀποστολικῶν αὐτῆς μετὰ δ' ἐδ' ὠ-
 κε χαρισμάτων. ἐπὶ δ' ἡ γ' οἱ βάρβαροι τῆς
 ἰατρικῆς σπανίζοντες ἐπισήμης, εἰώτασιν ἀρ-
 ρώσῃτες πρὸς ἀλλήλους φοιτᾶν, καὶ πᾶσ' τῶν
 ἡδ' ἡ νεοσπυχοῦν καὶ τ' ἀρρώστιας ἀπαλλαγῆ-
 των, μανθάνοντ' ὑγείας τὸν τρόπον, ἀφίκεθ'
 τις γυνὴ πρὸς τὴν ἀξίεπαμον ἀνδρωπον, παι-
 δῖον ἀρρώσ' ἐπέχεσσα, καὶ μαθᾶν τὸ πσακίον
 ἀνιλοῦσα. ἡ δ' ἔτι το λαβῶσα, καί τις τὴν ἐν-
 νὴν ἀνακλίνασα, ἰκέτευε τὸν τῶν ὅλων δημι-
 κργόν, νεῦσαι καὶ λῦσαι τὴν νόσον. ὁ δ' τὴν
 ἰκεσίαν δεξάμενθ', παρέχε τὴν ὑγίαν ἐν-
 τελέθ' ἡ θαυμασία γυνὴ πολυτελεύθ' ἡσ γέ-
 γονεν. ἐδ' ἐγ' τὴν ἑ βασιλέως ὁμόζυγα τ' γε-
 γνημένον διέλαθε πᾶσι καὶ ἑ αὐτὴν μετε-
 πέμψαθ', ἰσχυρὸν γ' ἡ αὐτὴ χαλεπὸν κα-
 τεῖχε παύσας. ἡ δ' μετῴω κεχηρημένη πρὸ φρο-
 νήματι, τ' βασιλίδος τὴν αἴτησιν ἐκ ἐδέξαθ'.
 ἀλλ' ἰσχυρὸν τ' χρείας ὀκισὴν βιαζομένη, τὴν βα-
 σιλικὴν ἀξίαν εἰς νῦν λαβεῖν ἐκ ἡδέλησεν, ἀλλ'
 αὐτὴ πρὸς τὴν δ' οὐαλωτ' ἔδραμεν. ἡ δ' πάλιν
 ἐπὶ τῆς ἐντελέθ' ἐννὴς αὐτὴν κατὰ κλίνασα,
 φάρμακον ἀλεξίκακον ὑπερσευχῆ τῶ πα-
 δετὴν ὑπερσευχῆ. ἡ δ' βασιλεὺς τ' θεραπείας
 μισθὸν ὑπερσευχῆ, ὃν ἐνόμιζεν ἀξιοκτῆ-
 τοῦ χρυσόν καὶ ἀργυρον, καὶ χιτῶνας καὶ ἀμπε-
 χόνας, ἔδ' ὅσα τ' βασιλικῆς ἐστὶ δ' ὄρα φιλοτι-
 μίας ἡ δ' θεῖα γυνὴ τῶν ἐφ' ἡμῶν δ' εἰδ' ἡ μέταν
 ἡ γ' ἰσχυρὸν μισθόν, τὴν τ' εὐσεβείας ἐπίγνωσιν.
 ἔπερσέ φερεν, ὡς ἐνὴν, τὰ θεῖα παιδεύ-
 ματα, καὶ θεῖον ἀνεγείρει παρὰ γ' ἡ νεῶν τῶ

CAP. XXIV.

De Ibeorum conversione ad fidem.

A CIndos quidem Frumentius ad
 Dei cognitionem deduxit. Iberis
 vero per idem tempus captiva mulier
 viam ad veritatem monstravit. Hac
 enim assidue orationi vacabat. Ac pro
 lecto quidem mollique stragulo, sac-
 cum humi expansum habebat; pro sum-
 mis autem deliciis jejunium. Hujus-
 modi exercitatio, Apostolica ei dona
 conciliavit. Nam cum Barbari ob artis
 medicæ apud ipsos penuriam, ubi in
 morbum inciderint, moris habeant se-
 se mutuo adire, & ab iis qui jam antea
 ægrotaverint, ac morbo liberati sint
 curationis modum requirere, ad mu-
 lierem illam summa laude dignissimam
 accessit femina quædam cum infirmo
 puero, postulans quid facto opus esset.
 Illa acceptum puerum cum in lecto
 collocasset, Deum omnium auctorem
 orare cœpit, ut propitius esset ac mor-
 bum depelleret. Statimque admissa
 precatione Deus salutem ægro resti-
 tuit. Exinde admirabilis mulier omni-
 um sermone celebrata est: adeo ut ad
 ipsam quoque Regis uxorem fama ejus
 rei pervenerit. Illa igitur statim ad se
 accersit mulierem. Nam & ipsa gravi
 quodam morbo vexabatur. Verum illa
 modicè de se ipsa sentiens, Regina postu-
 latis parere detrectavit. At Regina,
 urgente morbi necessitate, Regiam di-
 gnitatem minime consideravit; sed ipsa
 D ad mulierem captivam perrexit. Illa
 cum rursus in vili grabato Reginam
 collocasset, salutare medicamentum
 morbo adhibuit precationem. Regina
 igitur curationis mercedem eam ob-
 tulit quam expetendam esse censebat;
 aurum scilicet atque argentum & tuni-
 cas ac pallia, & quæcunque alia Re-
 galis magnificentia largiri solet. Sed
 Divina mulier, nihil sibi opus esse di-
 xit huiusmodi rebus: pro magna vero
 mercede habituram se, si veritatem ag-
 nosceret. Simul Divinis eam disci-
 plinis, prout poterat, erudit: utque
 Christo, qui ipsam sanaverat, factum

templum extrueret hortata est. His au-
ditis, Regina ad palatium rediit. Ac
statim quidem maritum tam subitæ cu-
rationis admiratione perculit. Deinde
vim ac potestatem Dei, quem captiva
mulier colebat, exposuit. Utque solum
illum Deum agnosceret, eique tem-
plum extruere, & universam gentem
ad cultum ejus traducere vellet, hortata
est. At ille, miraculum quidem
quod in uxore patratum fuerat, pluri-
mum laudavit: templum vero ædifica-
re abnuēbat. Brevi de hinc tempore
interjecto, ad venandum egressus est:
sed clementissimus Dominus, ut olim
Paulum, sic illum venatus est. Nam
caligo repente oborta, cum ulterius
progredi vetuit. Ac venationis qui-
dem comites solaribus radiis more so-
lito fruebantur. Ipse vero solus relictus,
cæcitatibus vinculis constrictus teneba-
tur. In has redactus angustias, viam
salutis invenit. Statim enim recorda-
tus incredulitatis suæ, & captivæ mu-
lieris Deum adiutorem sibi invocans,
cæcitatibus tenebris liberatus est. Et ad
mirabilem illam captivam profectus,
rogavit ut extruendi templi formam o-
stenderet. Tum vero is qui Befelelem
architecturæ peritiam instruxerat, isti
quoque mulieri tantam gratiam indul-
sit, ut Dei templum delinearet. Et illa
quidem formam operis describebat:
Illi vero, fodiebant atque extruebant.
Postquam absolutum esset ædificium,
tectumque impositum, solique jam sa-
cerdotes desiderarentur, istud quoque
Divina mulier levi negotio expedivit.
Persuasit enim gentis illius regulo, ut
ad Imperatorem Romanum legationem
mitteret, peteretque ab eo, ut
pietatis doctorem ad ipsos mitteret.
Rex igitur consilium mulieris ample-
xus, legatos ad Imperatorem misit. Im-
perator vero cum legationis causam
intellexisset: erat hic Constantinus, pi-
etatis amator ardentissimus, legatos
summa cum humanitate excepit: & vi-
rum fide ac prudentia, & sanctitate vi-
tæ exornatum, & sacerdotali dignitate
conspicuum, cum donis quamplurimis
ad gentem Iberorum misit, qui præco-
illis esset Divinæ cognitionis. Et Ibe-
ris quidem postulantibus Imperator in
hunc modum prospexit: eorum vero
qui in Perfide erant Christianorum,
sua sponte curam suscepit. Nam
cum illos ab impiis exagitari didicisset,
& Regem Gentis illius nihil non

σεσωκόπι χριστῷ. τῶτων ἐκείνη ἀπέσασα,
κατέλαβε τὰ βασίλεια. καὶ ᾠδανίκα μὴν
ἐξέπηξεν τὸν ὁμόζυγα τῷ σωτῆρι τῆς θε-
ραπείας. εἶτα τῷ θεῷ τῆς ἀιχμαλωτῆ τῶ
δύναμιν ἐδήλωσεν καὶ παρεκάλει ἔστον μόνον
εἶδέναι θεόν, καὶ νεῶν αὐτῷ ᾠδασκευάσαι,
καὶ ἅπαν εἰς τῶ αὐτῷ θεραπείαν μεταθεῖ-
ναι τὸ ἔθνος. ὁ δὲ, τὸ μὲν εἰς τῶ ὁμόζυ-
γα θαῦμα γεγενημῆνον ἀπέμεινεν τὸν δὲ νε-
ῶν εὖ καὶ ἤθελε δέμασθαι. ὀλίγη δὲ διεληθῆν.
τῷ χροῖον, αὐτὸς μὴν εἰς θῆραν ἐξῆλθεν.
ὁ δὲ Φιλάνθροπος αὐτὸν δεωσότης καὶ τὸν
παῦλον ἐθήρευσε. Ἰσοφῶς γὰρ αὐτὸν Ἰσα-
πίης προσαπέσων, εὖ καὶ εἰς πᾶσι πᾶσι προ-
καίνην. καὶ ὁ μὲν σωτηροβόλος, τῆς ἀκ-
πῆς συνήθως ἀπήλων. ὅσα δὲ μόνον ἀ-
ποληθῆς, τοῖς τῆς ἀπορασίας ἀπεδέθη
δεσμοῖς. ἐν ἀπορείᾳ δὲ ὡν, πόρον εὑρε τῆς
σωτηρίας. ἐνδὺς γὰρ εἰς νεῶν τῶ ἀπέθειαν
λαβὼν, καὶ τὸν τῆς ἀιχμαλωτῆ θεόν χα-
λέσας Ἰπικερρον, ἀπηλάγη Ἰσοφῶς. καὶ
τῶ ἀξιάγασον ἐκείνῳ καλαλαξίων δοσι-
λῶτον, παρεκάλει δέξει τῆς οἰκοδομίας τῶ
ἔργου. ὁ δὲ τὸν βεσελελή τῆς ἀρχιτεκτονι-
κῆς σοφίας ἐμπήσας, καὶ ταυτῶν ἠξίωσε
χάριτος, ὡς τὸν θεῖον διαγράφαι νεῶν.
καὶ ἡ μὲν διεγράφη. ὁ δὲ ἄρρητον τε καὶ
ἀποδόμην. ἐπειδὴ δὲ ἐτελέθη τὸ οἰκοδό-
μημα, καὶ ὄρθῳ ἐπετέθη, καὶ μόνον
εἶδῆτο τῶν ἱερῶν, εὑρε καὶ τότε πόρον ἡ
θαυμασία γυνή. ἐπίσει γὰρ τὸν ἔθνος
ἠγέμενον, πρὸς τὸν ἑσμαιῶν προσεβύ-
σασθαι βασιλέα, καὶ αἰτῆσαι πεμφθῆναι
Ἰσοφῶς διδάσκαλον εὐσεβείας. ὁ μὲν ἄνδρα
ἐξάμηνον τῶ εἰσήγησιν, ὅθεν προσεβυσσομέ-
νες ἐξέπεμψεν. ὁ δὲ βασιλεὺς τῆς αἰτήσεως
τῶ αἰτῆσαι μαθῶν, κωνσταντῶν δὲ ἦν ὁ τῆς
εὐσεβείας θεομότης ἱεροσῆς, φιλοφροσύ-
νης μὲν παμπόλλης ὅθεν πρὸς εὖς ἠξίωσε
ἄνδρα ὁπίσει καὶ συνέσει καὶ βίῳ κοσμημῶν,
καὶ τῶ ἀρχιερωσύνης ἠξίωμῶν, κήρυκα τῶ ἐθνοῦ
τῶ θεογνωσίας ἐξέπεμψε, μὲν δᾶρων ὅτι μά-
λισα πλείων. ταυτῆς μὲν ἐν τῆς προσηθεί-
ας ὅθεν ἠτηκότας ἠξίωσε. τῶν ἐν πρῶτον
δὲ τῆς εὐσεβείας προφίμων, αὐτομάτως
προσηθῆν μαθῶν γὰρ αὐτῶν ὑπὸ τῶν δυοῦ-
βῶν ἐξελάνωσθαι, καὶ τὸν ἐκείνων βασιλέα
τῆ

τῆ πλάνῃ δεδωλωμένοι πάντες ἀπὸ αὐτοῖς
καὶ τὴν ἐπιβουλὰς, ἐπέσειλε, καὶ ὡς ἀνδρῶν
εὐσεβῶν, καὶ οὐδὲν εὐσεβῶν ἵσχυρῶς ἀπολαύον
αὐτῶν. ἀμεινον ὅ τὴν τῆ γεγενημένη ἀπο-
δωλεῖσθαι τὰ γεύματα.

Κεφ. κέ.

Ἐπιστολὴ τῆ βασιλεως Κωνσταντίνου πρὸς σατωρίων ἢ βασιλέα
περὶ τῶν ἡμετέρων χριστιανῶν γραφίσα.

Τὴν θείαν πίσω φυλάσων, τῆ τῆς ἀλη-
θείας Φωτὸς μελαλαχάνω. τῆ τῆ ἀλη-
θείας Φωτὸς ὁδηγῶν, τὴν θείαν πίσω ἐπι-
γνωσκῶ. τοιγαρὶς τέτοις ὡς περὶ γέματα Β
βεβαίωσι, τὴν ἀγιωτάτω θρησκείαν γνωρίζω
διδάσκων τῆς ἐπιγνωσεως ἡ ἀγιωτάτω θεῶ
λαττηνὴν λατρείαν ἐχθρὸν ὁμολογῶ. τέτοις θεῶ
τὴν δύναμιν σύμμαχον ἔχων, ἐκ τῶν περὶ
τῶν τῆ ὡκεανῶν δὲ ἀμύμων, πᾶσαν ἐφέξης
τὴν οὐκ ἐμὴν βεβαίωσι σαθηρίας ἐλπίσι δι-
γείρα. ὡς ἀπαντα ὅσα ὑπὸ τοσούτοις τυ-
ραννοῖς δεδωλωμένα, ταῖς καθημεριναῖς
συφοραῖς ἐνδύοντα. ἔξίτηλα ἐφεγόν, ταῦτα
περὶ λαβῶν τὴν τῆ κοινῶν ἐκδικίαν, ὡς περ
ἐκ τῆς θεαπειίας ἀναζωπυρηθῆναι. τέτον
τὸν θεὸν περὶ βδύω. ἔτὸ σημεῖον ὅ τῶ θεῶ ἀνα-
κείδρος μὴ στρατός ὑπὲρ τῶν ὡμων φέρει, ἢ
ἐφ' ὅπερ ὁ ἀντὶ δικαίης λόγῳ ὡς ἀκαλεῖ,
καὶ βδύονε). ἔξ αὐτῶν ὅ ἐκείνων ἀειφανέσι
τερταίους ἀραυλίκα τὴν χάρι ἀνιλαμ-
βάνω. τέτον τὸν θεὸν ἀθανάτω μνήμη τιμῶν
ὁμολογῶ. τέτον ἀκραυφείη, κατὰ τῆ δια-
νοία ἐν τοῖς ἀνάτω τυχερῶν ὑπερῶν γάρο-
μα. τέτον ἐπικαλέμα γονυκλίης. Φδύων
μὴ πᾶν αἶμα βδελυκίον, καὶ ὅσους ἀνδρείς
καὶ ἀπορηταίους, πᾶσαν τῆ γεῶδη λαμπρό-
να ἐκκλίων, οἷς πᾶσιν ἡ ἀτέμπος καὶ ἀρρήθ
πλάνη χρανομένη, πολλὰς τῶν ἐθνῶν καὶ ὅλα
γένη κατέρρηψε, τοῖς καὶ ὡτάτω μέρεσι ὡς ἀ-
δύσα. ἀγρὸ τῶν ὅλων θεός, περὶ οἷα τῶν ἀν-
θρώπων διὰ Φιλανθρωπίαν οὐκίαν, χρείας
ἕνεκα εἰς τοῦ μφανές παρηγάει, ταῦτα περὶ
τὴν ἐκείνη ἐπιθυμίαν ἐλκεδὲς ἔδαμῶς ἀνέ-
χε). κατὰ τὴν ὅ μόνον διανοίαν καὶ ψυχλῶ
ἀκηλίδων ὡς ἀνθρώπων ἀπατεῖ τὰς τῆς
δρεῖης καὶ εὐσεβείας περὶ ἔξ ἐν τέτοις σαθ-
μῶν ὡν. ἐπιμείας γρ καὶ ἡμερῶν ὡν ἔρ-
γοις δρεῖσκέαι, περὶ ἕως Φιλῶν, μισῶν οὐδὲν

A insidiarum adversus eos moliri, litte-
ras ad eum scripsit, quibus tum ad pie-
tatem amplectendam eum hortabatur,
tum ut pietatis cultores honore affi-
ceret postulabat. Verum epistola ipsa
Imperatoris, qui eam scripsit, studium
ac providentiam melius declarabit.

CAP. XXV.

Epistola Imperatoris Constantini ad Saporum
Regem Persarum, pro Christianis
scripta.

Ego quidem Divinam custodiens
fidem, lucis veritatis particeps fio:
& veritatis fidem praviam sequens, ad
divinæ fidei notitiam pervenio. Hac
ratione sanctissimam, ut res ipsæ con-
firmant, religionem agnoscens, ejus
cultum mihi magistrum esse profiteor
ad sanctissimi numinis notitiam hau-
riendam. Hujus ergo Dei auxilio ful-
tus, ab ultimis Oceani progressus fini-
bus universum terrarum orbem ad fir-
mam spem salutis erexi. Adeo ut pro-
vinciæ omnes, quæ tot tyrannorum
dominatione oppressæ, & continuis at-
trita calamitatibus propemodum de-
fecerant, reipublicæ vindicem tandem
nactæ, velut quibusdam medicinæ fo-
mentis restituta sint. Hunc ego Deum
prædico, cujus vexillum Deo dicatus
exercitus meus humeris gestat, & quo
æquitatis ratio postulat, fertur, & ob
hæc ipsa celeberrimas victorias illico
refert pro mercede. Hunc Deum
sempiterna memoria coli à me profi-
teor. Hunc in altissima sede positum,
pura & candida mente contemplor.
Hunc flexis genibus invoco, omnem
abominandum cruorem averfans, &
odores insuaves ac detestandos; om-
nem deniq; terrenum fulgorem pro-
cul fugiens: quibus omnibus quasi for-
dibus pollutus scelestus ac nefandus su-
perstitionis error, multos Gentilium,
totasque adeo nationes ad ima tartara
detrusit. Etenim quæ summus omni-
um Deus pro sua erga homines beni-
gnitate atque providentia, ad commu-
nem usum protulit in lucem, ea ad cu-
jusq; libidinem rapi haudquaquam su-
stinet. Sed puram duntaxat mentem
& animum immaculatam ab homini-
bus postulat, hisque virtutis & pietatis
actis quasi librâ quâdam expendit.
Quippe modestiæ & mansuetudinis
operibus delectatur; mitis diligens;
turbarum auctores odio habens. Et

H